

EAT YOUR MIND/ BRUINS BLURPS

2011. november 24. - 2012. január 20.

Új Művészet , 2012. január

NEMES Z. MÁRIÓ

A művészet blurp

Győrffy László és Tomasz Mróz kiállítása

■ Platán Galéria, 2011. XI. 24–2012. I. 20.

Gottfried Benn szerint az emberi törzsfejlődés fő jellegzetessége a progresszív cerebráció, vagyis az agy intellektuális funkcióinak fokozatos túlsúlyba kerülése. A költő-esszéista szerint a 20. századra ez a folyamat annyira felerősödött, hogy az emberi állapotot az értelem diktatúrája jellemzi, ami a nihilizmus általános tendenciájába illeszkedik bele. Mindez a szubsztanciális értékek megingásához vezet, a tragikus embertől így érkezőnk el a banális emberig, aki agyi „túlsúlya” miatt csak fogalmak segítségével érintkezik a világgal, ugyanis az érzések-affektusok vad nyelve immár elzáródott előle. Benn szerint erre a szituációra radikális választ kell

Győrffy László:
Vegyes hulladék (enteriór)
2011, 24 akvarell, papír

adni, mégpedig egyszerre esztétikai és antropológiai síkon.

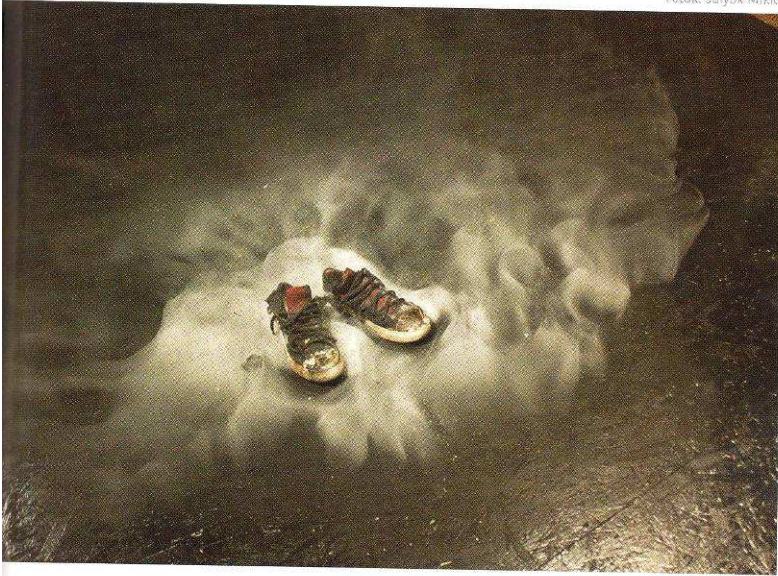
A nihilizmust saját eszközeivel kell legyőzni, vagyis egy olyan végletesen artisztikus dekadenciát kell létrehozni, ami radikalizálja és így belülről haladja meg a nihilizmust. Az európai kultúra megingott bálványait tehát nem építeni kell, hanem még erőteljesebben rombolni, de a legjobb megoldás, ha *belülről* férgesítjük el őket. Ez lenne a művész dolga is, aki az új stílus megszállottjaként nemcsak művészetének, hanem ember voltának is új formát igényel, hiszen agya, vagyis saját törzsfejlődése ellen kell cselekednie. Benn ennek az újraformálásnak a módját az (ön)tenyésztésben látja, mely a mutációk szabadságát helyezi szembe az európai agy fennhatóságával. Ez nem fajnevelést jelent, hanem a szellem tenyésztését. A művész agyának ugyanis szemfogakra van szüksége, olyan szemlemlere, ami önmagát zabálja fel.

Győrffy László művészete már a kezdetektől fogva a privát biológia iránt kötelezte el magát, miszerint az anatómiát nem a természet és/vagy a ráció „írja”, hanem egy távollévő szubjektum, ami nem tud testet öltetni, de állandóan megpróbálja. Az eredmény folyamatos öntenyésztés, olyan fejlődésregény, ami fejlődés helyett vizuális mutációk sorozatát kínál fel. A kiállításon látható *Facefuck*-sorozat fejünkéi a kézműves szakkörök és a művészeti terápia világára utalnak, vagyis a művészet határterületére vezetnek el, a nem hivatalosba, ahol a kreativitás még élénk kapcsolatban van/lehet a személyességgel. A terápiás foglalkozás motívuma ebben a kontextusban az önmegismerés lehetőségének metaforája, mely a művészet mint gyógyítás kulturális toposzát is megidézi. Győrffy azonban a Benn által javasolt taktikával él, és belülről „nihilizálja” ezeket a kontextusokat. Nála a terápia nem segít az értelem bármiféle helyreállításában, helyette csupán formát és nyelvet szolgáltat a nem-értelem kiadásának. Azonban még a DADÁ-t vagy a totális trash-artot is félreértjük, ha megállunk a jelentésköltés gesztusainál. A *Facefuck* fejei pusztulásba költálják önmagukat, ugyanakkor ez egyfajta születés is, hiszen ha a művész agya meg-

Fotók: Súlyok Miklós

Tomasz Mróz:

Elvarázsolt bokor (részlet)

2010. installáció, vegyes
technika, változó méretek

eszi önmagát, az sem csak az út végét jelenti, hanem egy újfajta élet kezdetét. Az Én távozásával a pszi-

chózis betegségből képi energiává minősül át, vagyis – a szerző fejét tojásként feltörve – maga lesz a *stílus*.

Győrffy egyik – erre a konkrét kiállításra reflektáló – képen önmaga mutánsvariánsát láthatjuk, amint kézen fogva áll az ugyancsak eltorzított művész kollégával, *Tomasz Mrózzal*, aki élénk „Blurp!” felkiáltással köszönti a nézőt. De mi az a *blurp*? Szó által szült szó, félrehallások és -írások által kreált neologizmus. Jelentése szerint olyan toxikus

sav, amely az emberi agyban termelődik, és a negatív érzések felülkerekedése során, különböző extrém helyzetekben tör a felszínre. Vagyis az agy termeli, de mégis az agy ellen hat, hiszen egyfajta önmérgezőként is felfoghatjuk a dolgot. Mintha gyomorsavról lenne szó, de ez az emésztés a fejben megy végbe, ugyanakkor nem szül gondolatokat, csak mérget, bár Mróznál lehet, hogy a kettő elválaszthatatlan egymástól. Természetesen a blurp (ön)kifejezés is, pontosabban az emberi létezés igazságának a kifejeződése, ami Mróz világában egy emésztő sav felöklendezéseként nyilvánul meg.

Az előbbiekből világosan következik, hogy a művészet maga is blurp. A kultúrában létrejövő, ugyanakkor a kultúrát állandóan veszélyeztető – annak terébe hiányokat („sérüléseket”) beleíró – jelenség. (Nem antiművészet, hiszen a művészet eszerint a felfogás szerint már eleve antitest a kultúra közegében.) Míg Győrffyt a művészagy önmagát szétmarcangoló paradox

és sokszor tragikus formaalkotása érdeklí, addig Mróznál már csak egy „utáni” állapotok vannak. Ezeknek a helyzeteknek sokszor nincs is alanya, a szemantikai hiányokat bemutató installációk egyfajta lélekcspadként működnek, a befogadói szubjektum szétzilálására, illetve darbjainak-részeinek foglyul ejtésére törekednek. Az örvénylő terekben megjelenő, Paul McCarthy munkáit idéző lények ennek a csapdahelyzetnek a totemei, melyek a blurpból, ebből az amorf, szerves-szervetlen életből válnak ki, nem szuverén létezőként, hanem egyfajta nyúlványként, félig megemésztett csomóként. Az *elvarázsolt bokor* bolhája vagy – a sajnos itt és most nem látható – mocsárzöld daganat-paripa (*Cancer*, 2010) a hányadék esztétikáját ün-

neplik, hiszen az agy kihányásából jönnek létre, vagyis értelem és nem-értelem szétválaszthatatlan fúziói.

„Szerinted ez a művésznek belülről jön?” – teszi fel a kérdést a Facefuck-fejeket tanulmányozó képzeletbeli látogató Győrffy egyik képén. Természetesen, válaszolhatnánk, csak hát a művész „belseje” nem lírai bensőségességet rejt Győrffy és Mróz esetében, hanem blurpot, vagyis olyan szellemet, mely nem választható el saját bomlásanyagától. Ez a radikális stratégia a nézői falánságot – a reflektálatlan képésséget – próbálja akadályozni, hiszen a blurp bármikor bejuthat egy szervezetbe, hogy a saját képére formálja azt, de ez nem okozhat gondot ebben az esztétikában, mert a blurp befogadása maga is blurp, és ez így folytatódik a végtelenségig. ■

Győrffy László:

Facefuck I.

2011. kerámia, olaj,
35×24,5×19 cm

Hannibal Lecter gyerekszobája

A *bárányok hallgatnak* című film intellektuál sorozatgyilkosa eteti meg a mozi folytatásában egy vacsora keretében egyik áldozatával a saját agyát – aminek elvégzésére tulajdonképpen a Lengyel Intézetben megvalósult kiállítás címének egy része (*Eat Your Mind*) is felszólít minket. De hessegessük el a vérmes karaktert, a kiállítás sokkal jobb, mint a film folytatása! A művészek sem járnak már gyerekcipőben a budapesti Platán Galériában, még akkor sem, ha az abszurd fikák és a comics világa jelenti egyik inspirációs forrásukat – legalábbis, biztos, hogy ezek Gyórfy László mániái közé tartoznak. További összekötőkapocs a művészek között, hogy mindkét univerzumban hangsúlyos elem a szándékos undorkeltés eszköze, ami néminemű rosszkedő attitűddel is vegyül. A kiállítás megnyitóján is emlegetett értelem diktatúrájának pedig automatizmusok szegülnek neki, amik a néhol szabad, néhol trágár tudatalatti „szörnyeit” igyekeznek előcsalogatni. Azt, hogy a tárlat a maga abszurd és perverz módján mégis szalonképes, talán csak az ingerküszöb szinte végtelen kitágulásának kö-

szönhetjük. A kiállítás mindezen túl kétségtelenül nagyon összefésült. Az itt bemutatott anyag talán az eddigi legfontosabb állomása annak, hogy az egyszer már beskatulyázott festő, Gyórfy László szétfeszítse saját korlátait. A festészettől való elrugaszkodásán már jó néhány éve dolgozik, az *Elszabadult Lapok* automatikus rajzain keresztül a Stúdió Galériában megvalósult háborzongató térinstallációjáig. (De beletartozhat ebbe a folyamatba Gyórfy művészetrői identitása is, hiszen fontos megemlíteni, hogy arról a lengyel csoportos kiálltásról is írt recenziót, amin Tomas Mróz munkái debütáltak Magyarországon, a Stúdió Galériában.) Egy szó, mint száz, Gyórfy bátran kísérletezi végig a műfajokat most is, nagyon jók a szoborszám- ba menő kerámiái, és a talán túl spontán műtermi hangulatot árasztani akaró *Edd meg az agyad, mielőtt ő esz meg téged* című enteriőr is teljesen ízesül a világába. A grafikák pedig már-már ajándéknak számítanak. És ne feledkezzünk meg a lengyel Tomas Mrózzal sem, aki bevetett minden vidámparki kel- léket elképesztően ijesztő és dermesztően jó

installációjába, amiben csak összegörnyedve lehetett közlekedni egy füstölő tornacipő és egy hatalmas mozgó szilikonbolha társaságában. Ebben a gipszkarton lyukban még Kafka is a falnak szaladt volna.

FENYVESI ÁRON

Platán Galéria

2011. november 24. – 2012. január 20-ig

■ Gyórfy László: *Facefuck I* | 2011, kerámia, olaj, 35 × 24,5 × 19 cm | © a művész engedélyével

Szembesítés – Jovián György

A tökéletes, kiüresedett, vákuumszerű magány érzete ritka állapot. Jovián György LX című kiállításán mégis elkerülhetetlen, hogy ránk telepedjen, belénk ivódjon ez a kicsit fojtogató, mégis felemelő érzés. Mintha a templomtér sötét fülkéi, homályos arkádjai, derengő szentélye kívül rekesztene mindent, hogy csak önmagunkat szemlélhessük kívül és belül. A sötétségbe hasító reflektorok megnyitják a festmények terét, fény és kép párbeszédet folytat, miközben belépünk a képtér mélységeibe. Háromdimenziós élmény. Nem kényelmes és biztonságos nézőtávolságból szemléljük a műveket, hanem részeseivé válunk: rálépünk a kiszáradt, csontkemény földrögökre, amik hasítanak és metszenek (*Az út I-II*), letelepszünk az orwelli kulisszák között ülő, önmagával is leszámolt aszott férfitest mellé (*A lán*g), végigpásztazzuk a földet betemető szemétkupacok szemmagasságba került bugyrait (*Szép új világ I-II*). Jovián témái a magányos ember és vigasztalan környezete – az emberi test, ami inkább viszolygást kelt, mint szánalmat, és a maga köré halmozott hulladéközön levedlett, elhasznált kacatjai. A kiállítás a művész teljes életművéből válogat 12 nagyméretű művet, amik az 1980-as évek korai műveitől a legfrissebb alkotásokig egységes és zárt egészet alkot-

nak. Az 1987-es *Aquarius* című festmény egy huzalhálózat szövédékeiben vegetáló emberi alakot jelenít meg, előrevetítve olyan utópisztikus elméleteket, amelyek szembeállítják az érzékelt világot a valósággal. A valóság soha nem kíméletes Jovián festői univerzumában, pásztázó surlófények boncolják elemeire az emberi testfelszínt, erek, redők, ráncok barázdálják az arcokat, s a test olykor nem több málló és pusztuló felületeknél, élettelen anyagnál. S még ezekből a végleteleg lecsupa- szított, meztelenre vetköztetett alakokból is árad valami szakralitás. *Pallium Mariae* című festménye egy erős rövidülésben megfestett, steril kórházi ágyon fekvő, vászonlepedővel betakart esendő férfialakot ábrázol. Az éles neonfény megvizsgáló tárgyá, elemzésre váró vegyületek csoportjává, szövetek, sejtek és erek hálózatává alacsonyítja az embert. S mégis, a magára hagyott test krisztusi figurává emelkedik szemünkben, Mantegnát idézve. Valamennyi képet finom raszterháló borítja, bizonyos távolságokban apró négyzetekkel sűrűsödve a vonalak találkozási pontjain. Ezek a jelek, amellett, hogy még távolib- bba, idegenebbé teszik a látványt, a fényképes előképekre utalnak. Az 1951-ben született Jovián festményei valóban a fotorealizmus köpönyegéből bújtak elő, de azt jóval megha-

ladva és átértelmezve alkalmazza. A szorongató légkörű képsorozatból csupán az *Abitura / Eltávozó* című kép nőalakja nyújt némi vigaszt és feloldozást. Az életbe visszatérő vagy az életből eltávozó szoborszerű figura azt az érzést sugallja, hogy mégis van kiút, ami ki- vezet egy másik világba.

KOPIN KATALIN

Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum

2011. december 15. – 2012. február 15.

■ Jovián György: *Pallium Marie* | 2012, olaj, vászon, 150 × 200 cm | © a művész engedélyével

Tárlat

BARTÓK IMRE:

Tárlat

Az eljövendő élet szolgálatában

változatában és szerencsés
anni. Olykor szívesen feltá-
aszóló felfedezést tesz. Fel-
nyufát, amit akkoriban még
végül is fikció. Nincs rés,
enet. Újabb század, s egy
életét. Addigra oly magas
áthatott százados felfede-
ra, anyagra, nem jelenség-
tegezett kérdésre vonatko-
ont, hol van, s ha van, mi-
bárki, akárki bármit meg-
líthat bármivel. A viszony-
művészetének szempontjá-

kicsiny gyermekként nagy
donyt én is felfedezhettem
az ekét is felfedezte. A trak-
n, hogy itt ez a borona, ezt
nent egyetemre az ifjú, aki
ugódzunk, az eke korai el-
bják a három nagy európai
Hollán még középiskolába
ként szomorúan be kellett
a földrészek, a halak, a csil-
edezve.

lás fordulát), a vihart meg-
magannak valami megle-
el kellett fedeznie. Legké-
nem a fát látta, és nem azt,
a világnagy tanulási folya-
rában azonos tartalmú ta-
g nézzen egy fát, Maupas-
lt a kertünk közepén. Moc-
ten szürke ég alatt. Jobbra
id és könnyű kocsiának
akit az örökmozgó felfede-
kaphatnám az istenbizonyí-
jónnóm, vajon mitől. Mi a
s pörgéséhez honnan nyeri
re, röviden kivárt, majd öt-
állt le. Hiába helyeztem tel-
lőt, fuvallatot, mely a moz-
ket ad nekem.

niként pörög. Nyárfán min-
Minden bizonnyal Hollán
cai képzetét. Festői felisme-
nint Flaubert kollegiális ja-
Agnes szigorú költői felhí-
mikro, makro sem a költé-
helyet. Minden egy. Mási-
gy-ne az ént vetítsük az óre-
kus, sem az egoista ingere-
ráik kölcsönhatásában kell
gyüttes sajátjait. A nyári fá-
án a szén, a grafit, a ceruza
zketések amplitúdóiba fog-
s, a helyükhöz, a hangzásuk
ért megannyi viszonylatot.
árukat nem adhatja meg. A
Most valami megbotránkoz-
odás, mely nem sokkal, de
en a beszélt nyelvek tudásá-

Gyórfy László és Tomasz Mróz kö-
zös kiállítása bővelkedik a szubverzív
elemekben: magára hagyott monst-
rumok világa ez, amelyben az ottho-
nos és az idegen, a durván elkészített
– a kézimunka, az agyagozás terape-
utikus funkciójára is utaló –, önma-
gukat clemésztő szoborfejek/arcok,
az igen nagy mesterségbeli tudással
létrehozott, bizonyos értelemben az
alkotás folyamatát allegorizálva be-
mutató képek, egy egész falat betéri-
tő tapéta és Mróz munkája, az *Elva-
rászolt bokor* zavarba ejtő közelségbe ke-
rül egymással.

A kiállítás kettős címe, az *Eat Your
Mind*, illetve a *Bruins Blurps* mind olyan
(vissza)hívószavak, amelyek immár
nem pusztán regisztrálják az ember-
ábrázolás nehézségeit, de véglegesen
túl is lépnek rajtuk. Gyórfy maga is
úgy fogalmaz, hogy a „groteszk és a
dekadens testszemlélet” mellett első-
sorban a „transzgresszió” foglalkoztat-
ja. Mégis, az egész kiállításra jellem-
ző, hogy ez a művészet többé nem a
határátlépések rituális gesztusaira helye-
lyezi a hangsúlyt, hanem magát min-

denestül a határ túldalán pozicionál-
ja. Arról a határról van szó, amelynek
innszó oldalán még az a meggyőző-
dés uralkodott, mely szerint az ember-
nek van vagy legalábbis létezik mor-
fológiája. A morfológiai optimizmus
az embert önmaga Gestaltjaként rep-
rezentálja: az ember és az ábrázolt alak
közötti különbség tudás: a mimézis
ezt a tudást termeli. Gyórfy és Mróz
művészete azonban egészen másféle
tudás felé fordul.

Mróz alkotásában, az *Elvarászolt bo-
kor* nevű üregben a kíváncsi látogató
egy gazdátlan tomacipóval és az egyik
sarokban egy haldokló, félméteres
plasztikbolhával találkozik. Valahon-
nan édeskés füst szívárog. Az elgázo-
sított bolha percenként rezdül egyet:
az installáció delejes hatása azonban
nem az állatból, hanem sokkal inkább
a gazdája nélkül maradt cipókból szár-
mazik. Elias Canetti azt írja a *Feljeg-
zéseiben*, hogy az emberről készített
legsikerültebb szobor egy olyan ló
volna, amely épp az imént vetette le
a határról az embert. Az *Elvarászolt bokor*
a bonmot-hoz hasonló értelemben

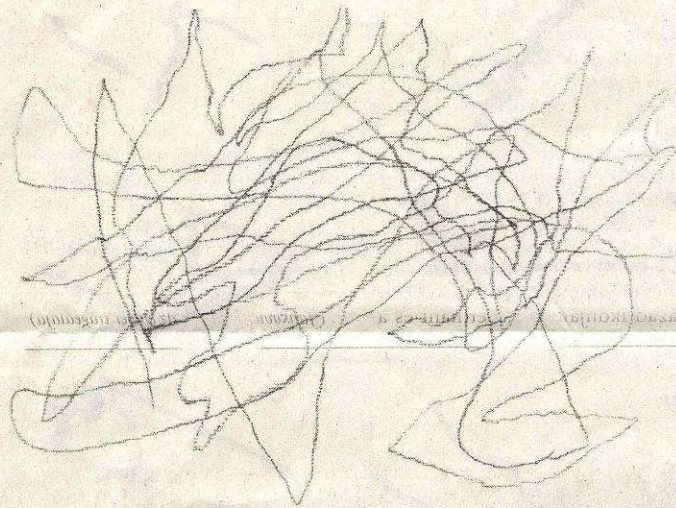
vállalkozik az ember ábrázolására: a
cipók (amelyek elnyútsága ráadásul
Van Gogh parasztcipóival is kapoco-
latba hozható) „üressége” és a bolha
szub- vagy posztumán, mindeneset-
re nagyon is reális és tapintható alak-
ja drámai erővel rajzolja körül az em-
ber hiányát és elvesztését. A drámai-
ság nem utolsósorban abból is szár-
mazik, hogy a földön valójában *gye-
rekcipók* hevernek.

Mróz pszichotikus nyersessége és
„varázslata” mellett Gyórfy művei
már jóval magasabb szintű önreflexi-
óról tanúskodnak, és – a címnek meg-
felelően – a szellem önelfalásának stá-
ciójaként is olvashatóak. Ennek az ön-
elemésztésnek a különböző formáit
jelentik meg azok az élve boncolt fe-
jek, amelyek örvénszerűen omlaszt-
ják magukba saját szerveiket (nyelv,
szem, kéz), amik aztán az agy mende-
kébe való eljutásért folytatott küz-
delmükben mintegy egymásnak es-
nek. Az alkotások nem nélkülözik a
komikumot, ugyanakkor elgondol-
kodtatóan képesek dialektizálni a test
„kivüliségének” tapasztalatát.

A két művész alkotásai kivételes
harmóniával kapcsolódnak egymás-
hoz: Gyórfy és Mróz is alapvetően
egy olyan immanens művészetfoga-
lom erőterében alkot, amelynek érte-
lmeben a művészet többé semmiképp
sem mimetikus. A művészet itt *terato-
lógia*, vagyis a rendellenességek vizs-
gálata és egyúttal termelése: idegen
formák előállítás, egyenesen tenyész-
tése a hibriditásnak.

A kiállítás műtárgyai bizonyosan va-
lami „más” irányába mutatnak. A más-
sálcendés (Delcuze/Guattan) egyszer-
re fascinosum és tremendum. Nyo-
masztó, de kíváncsivá tesz, és új ismer-
retelméleti paradigma érkezését jelzi:
a tiszta ész immár nem pusztán „kriti-
ka tárgyává teszi” magát (Kant), ha-
nem nyíltan önmaga ellen fordul. Az
életellenesség, a testi-szellemi öndes-
trukció azonban mindig egy másik, el-
jövendő élet szolgálatában áll. Nem
az számít, hogy kicsodák vagyunk,
hanem az, hogy mivé leszünk.

(Tomasz Mróz és Gyórfy László: *Eat Your
Mind / Bruins Blurps*. Platán Galéria, január
20-ig.)

Hollán Sándor: Az „Öntő” olajfa (részlet), 1996

ONLINE:

http://artportal.hu/aktualis/kiallitasok/eat_your_mind_gyorffy_laszlo_es_tomasz_mroz_kiallitas_a

http://port.hu/pls/w/event.event_page?i_event_id=1820324&i_event_area_id=24&i_city_id=620&i_topic_id=21&i_county_id=12

<http://kultura.hu/main.php?folderID=948&ctag=articlelist&iid=1&articleID=319923>

http://est.hu/cikk/94842/a_groteszktol_a_dekadensig

http://fidelio.hu/kiallitas/ajanlo/mutans_lenyek_a_platanban

<http://prae.hu/prae/news.php?aid=13421>